

Микола КУЛІНІЧ,
*Надзвичайний і Повноважний
Посол України в Австралії*

УКРАЇНА Й АВСТРАЛІЯ: НОВІ ГОРИЗОНТИ СПІВПРАЦІ

Передусім хочу подякувати за надану можливість у шанованому фаховому виданні «Україна дипломатична» поділитися думками про велику й унікальну Австралію, розповісти про розвиток її взаємовідносин з Україною. Попри географічну віддаленість від України і Європи, ця країна-континент (6-та за площею у світі) із потужною економікою та невичерпними ресурсами – світовий і регіональний лідер. Австралія є членкинею елітної групи «Велика двадцятка» й міжурядового форуму «Азійсько-Тихоокеанське економічне співробітництво». Це єдина держава, економіка якої впродовж 28 «доковідних» років зростала. Нині вона посідає тринадцяте місце серед економік світу, перше – за обсягом видобутку залізної руди, друге – експорту м'ясної продукції, четверте – цукру та винної продукції, десяте – зернових. Загалом Австралія – одна з найбільш інтегрованих у світову економічну систему країн, частка якої в глобальній торгівлі невпинно зростає. Варто зазначити й про унікальні природні умови Австралії, адже до 70% австралійської флори та фауни є ендемічними, тобто властивими тільки цьому континенту.

На жаль, упродовж тривалого часу Австралія була для України дещо екзотичною країною, а значна географічна відстань ускладнювала взаємодію в економічній і навіть політичній сферах. Лише зі зростанням популярності азійсько-тихоокеанського вектора в зовнішній політиці України австралійський напрямок набув динамізму – насамперед через великий потенціал нарощення торговельно-інвестиційного сегмента, розвиток співпраці в галузі нових технологій і туризму.

Посольство України в Австралії було відкрито 2003 року через реорганізацію Генерального консульства України в Сідней в дипломатичне пред-

ставництво в Канберрі. За майже 20-річний відтинок часу українське дип-представництво зуміло закласти підвалини добрих відносин між країнами. Рівень політичного діалогу та взаємодії між Україною і Австралією, надто протягом останніх семи років, свідчить про конструктивну співпрацю в розв'язанні сучасних проблем. Передусім Австралія послідовно підтримує територіальну цілісність і непорушність кордонів України, плідно взаємодіє в міжнародних організаціях, зокрема в ООН, стосовно забезпечення прав людини. При розгляді найважливіших питань порядку денного ООН наші держави виступають із близьких, часом навіть ідентичних позицій. Австралія підтримує резолюції щодо Криму, крім того, вона є співавторкою більшості з них. Це єдина країна в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, яка впровадила санкції проти Росії на три роки, а у вересні минулого року вдруге подовжила їх проти фізичних і юридичних осіб РФ. До цього доклала зусиль також українська дипломатична місія в Канберрі.

Окремо слід відзначити співпрацю в межах діяльності Спільної слідчої групи з розслідування причин катастрофи рейсу МН-17, жертвами якої стали 39 громадян Австралії. Наші країни рішуче налаштовані розкрити цей злочин, аби притягнути до відповідальності винних у збитті пасажирського «боїнга» авіалінії Малайзії.

Пандемія COVID-19 стала драматичним випробуванням не тільки стійкості економік і соціальної сфери Австралії та України, а й продемонструвала твердість національного характеру та життєздатність обох країн.

Для Австралії, як і більшості країн світу, коронавірусна криза стала справжньою перевіркою на ефективність реалізації урядової політики в економічній сфері: протиепідеміологічні обмеження, а також скорочення ділової активності поміж її головних торговельних партнерів, а отже, і зниження попиту на австралійську продукцію на зовнішніх ринках, зумовили істотне уповільнення економічного розвитку та зростання показників безробіття. Додатковим негативним чинником, який вплинув на економічну ситуацію 2020 року в Австралії, стало суттєве загострення протистояння країни з головним торговельним партнером – КНР. Влада Китаю ввела торговельні обмеження та підвищення митних тарифів щодо низки категорій традиційного австралійського експорту (вугілля, ячменю, винної продукції, яловичини, деревини тощо), унаслідок чого відповідним секторам економіки Австралії загрожувала кризова ситуація. Усі ці чинники спричинили першу за 28 років рецесію в країні (наприклад, у третьому кварталі темп економічного розвитку скоротився на 7%).

Проте за підсумками першого півріччя 2021 року економіку країни було цілковито відновлено, і темп її зростання перевищує показник, зафіксований до початку пандемії. За оцінкою Резервного банку Австралії, 2021 року очікують зростання ВВП на 4,75% – один із найкращих

показників серед високорозвинених країн світу. Стабільність економіки Австралії та прогнозованість подальшого її розвитку відображено у високому кредитному рейтингу країни за версіями провідних рейтингових агентств світу, який залишається на найвищому рівні («AAA»).

Варто зауважити, що економіка Австралії надзвичайно інтегрована у світову економічну систему, а надто в частині Азійсько-Тихоокеанського регіону. Головними торговельними партнерами країни є Китай, Японія, США, Південна Корея, Велика Британія та Індія. Протягом останніх років збережено профіцит зовнішньої торгівлі, а у 2020 фінансовому році її загальний обсяг перевищив 873 млрд австрал. дол. (із них 474 млрд – експорт). Головними статтями австралійського експорту залишаються сировинна продукція, як-от залізна руда, вугілля, яловичина, а також освітні й туристичні послуги. Серед основних статей австралійського імпорту слід виокремити продукти нафтоперероблення, транспортні засоби, телекомунікаційне й медичне обладнання та фармацевтичну продукцію.

Важливою специфікою урядової політики в торговельно-економічній сфері є активна робота, спрямована на забезпечення доступу національним товаровиробникам до зовнішніх ринків. Зокрема, наразі Австралія уклала 15 угод про вільну торгівлю, що надає доступ до ринків 24 країн. Триває підготовка до укладення відповідних угод із Європейським Союзом і Великою Британією.

Слід виокремити кілька чинників, що позитивно вплинули на стабілізацію та відновлення економічного зростання країни. Передусім ідеться про оперативне розроблення й упровадження пакета економічних стимулів і фінансового підтримання національного бізнесу та громадян країни з метою стабілізування економічної ситуації в умовах пандемії. Загальний обсяг урядового пакета фінансової допомоги становив близько 311 млрд австрал. дол. і складався із цілого спектра напрямів фінансово-економічних стимулів. До нього входили й програми фінансового підтримання окремих категорій населення, і фінансування масштабних інфраструктурних проєктів. Іншим важливим чинником стало зростання споживчого попиту й ділової активності в усій країні, насамперед у видобувній промисловості та будівництві. Сприяло цьому безпрецедентне зниження

Церемонія вручення Вірчих грамот Генерал-губернатору Австралії в Канберрі, 2015 рік

The presentation of credentials to the Governor-General of Australia. Canberra, 2015

з боку Резервного банку Австралії відсоткової ставки до рівня 0,1%, а також збільшення внутрішніх інвестицій од приватного сектора країни. Крім того, вагому роль в економічному відновленні країни відіграло поступове нарощення попиту на зовнішніх ринках на сировинну номенклатуру австралійського експорту (мінеральні ресурси й агропромислову продукцію), темп зростання якого станом на квітень 2021 року становив близько 3%. Додаткового імпульсу збільшенню експортного постачання австралійської продукції на зовнішні ринки упродовж першої половини 2021 року надало незначне зниження курсу національної валюти Австралії щодо валюти торговельних партнерів.

Треба виокремити й роль австралійського бізнесу, який за умови торговельних обмежень з боку Китаю зміг оперативного переорієнтуватися на експорт до інших ринків.

Ситуація, що виникла, стимулює австралійських товаровиробників шукати нових торговельних партнерів, створюючи сприятливі умови для розширення співпраці між Україною і Австралією в економічній сфері.

Підтвердженням цього є активне зростання обсягів двосторонньої торгівлі товарами між Україною й Австралією. Зокрема, дані Державної служби статистики України вказують на те, що за перший квартал 2021 року обсяг торгівлі між цими країнами становив 27,7 млн дол. США. Експорт товарів з України до Австралії сягнув 12,4 млн дол. США (зріс на 70%), тоді як імпорт австралійської продукції в Україну – 15,3 млн дол. США (збільшився на 417%). Головними статтями українського товарного експорту до Австралії стали продукція металургійної і машинобудівної промисловості, а також морські та річкові судна, вироби з пластмаси, жири й олії тваринного і рослинного походження. Натомість номенклатура імпорту до України вмещала мінеральні палива, машинобудівну та фармацевтичну продукцію, оптичні прилади, вовну, коштовне каміння, папір і картон.

Водночас обсяг двосторонньої торгівлі послугами за підсумками першого кварталу 2021 року становив 3,1 млн дол. США, з яких 2,5 млн припало на експорт (зростання на 35%) і 0,6 млн – на імпорт (зростання на 62%). З-поміж усіх категорій послуг двосторонньої торгівлі слід виокремити транспортні, туристичні й телекомунікаційні.

Попри нинішню помірність і сконцентрованість обсягу австралійських інвестицій у традиційних секторах економіки (виробництві промислової продукції, торгівлі, банківських і страхових послугах), спостерігаємо чималий потенціал до суттєвого нарощення присутності австралійського бізнесу на українському ринку. Скажімо, помітним є зацікавлення потужних австралійських компаній у приватизації державних підприємств гірничодобувної, хімічної та машинобудівної галузей української економіки.

Укладений 18 січня 2021 року Меморандум про взаєморозуміння між Державним космічним агентством України (ДКА) й австралійською компанією «Cosmovision Global Corporation PTY LTD» уможливило розширення двосторонньої взаємодії в космічній галузі. Документ передбачає співпрацю між ДКА й австралійською компанією з метою реалізування за інвестиційні кошти спільного проекту – будівництва космодрому на півострові Кейп-Йорк (штат Квінсленд). Для виведення на орбіту державних і комерційних космічних апаратів виробництва України, Австралії та інших країн будуть використовувати українські ракетоносії серії «Зеніт-Австралія» – модифікацію «Зеніту», який виготовляють у ДП «Виробниче об'єднання “Південний машинобудівний завод імені О.М. Макарова”» (Україна). Реалізування цього меморандуму також передбачає підписання міжурядової угоди про співробітництво між ДКА й Австралійським космічним агентством.

Ще одним перспективним напрямом є сфера інформаційних технологій і телекомунікацій, у якій уже успішно втілюють спільні проекти. Це підтверджує проведений 12 травня 2021 року в місті Сідней за ініціативи компанії «LQD Technology» та підтримання українського посольства інвестиційний семінар щодо залучення австралійських інвестицій в ІТ-галузь України. Його учасниками стали тамтешні урядовці, науковці, представники бізнесу й експертного середовища, а також української діаспори. Австралійська компанія «LQD Technology» активно зростає в Україні завдяки кваліфікованому місцевому персоналу й стабільному збільшенню замовлень

Презентація ІТ-потенціалу України для австралійських бізнесменів у Сідней, 2021 рік

A presentation on Ukraine's IT capabilities for Australian business people in Sydney, 2021

од потужних іноземних компаній. Проведення цього заходу вказує на подальше зацікавлення з боку австралійських інвесторів започаткуванням нових проектів в українській ІТ-галузі, зокрема можливістю долучитися й до тих, які за участю українських компаній уже успішно реалізують.

Важливим чинником, що сприятиме розширенню двосторонньої співпраці в торговельно-економічній сфері, стане входження України до Генералізованої системи преференцій Австралії, що уможливить застосування пільгових митних тарифів до експортованої української продукції на австралійський ринок. Наразі посольство спільно з Українсько-австралійською бізнес-радою та Українсько-австралійською торгово-промисловою палатою продовжують роботу з Урядом Австралії та місцевою бізнес-спільнотою щодо позитивного розв'язання цього питання.

Що ж до розвитку двосторонньої культурно-гуманітарної взаємодії між нашими країнами, то треба зазначити про проведення щорічних заходів, приурочених до відзначення Дня Незалежності України, Дня Соборності України, Дня Героїв Небесної Сотні та Дня пам'яті жертв голодоморів. Посольство також регулярно організовує конкурси малюнка, присвячені, наприклад, творчості українських письменників і поетів чи зображенню українських традицій. До речі, саме малюнок українських школярок сестер Софії та Стефанії Мандзій із Сіднея переміг на Міжнародному художньому конкурсі для дітей української діаспори – «Де я – там мій прапор».

2020 року я брав участь в урочистостях з нагоди 70-ліття поселення українців у штаті Тасманія, у межах яких було проведено фестиваль української культури та презентацію книги про українську громаду Тасманії.

Свічка пам'яті на заході з ушанування жертв Голодомору 1932–1933 років, у присутності свідків тих подій. Сідней, 2018 рік

A memorial candle at an event commemorating victims of the 1932–33 Holodomor with its witnesses. Sydney, 2018

За сприяння посольства торік у Домі української молоді в Сідней було організовано фестиваль українського кіно.

Діти українських шкіл Австралії долучилися до Всеукраїнського диктанта національної єдності, відзначення національних і релігійних свят, проведення відкритих уроків із нагоди 100-ліття Української революції 1917–1921 рр., пам'яті Революції гідності, Дня пам'яті та примирення.

За підтримання дипустанови українська громада Австралії 2020 року видала книгу «Ukraine Downunder».

Вияв солідарності з українським народом символізує ухвалення у Федеральному парламенті Австралії заяви Сенату щодо вшанування жертв Голодомору в Україні 1932–33 рр.

Крім того, я є постійним учасником однієї з передач телеканалу «UATV», яку транслюють в ефірі австралійської державної медіакорпорації «SBS». Дієву співпрацю ми налагодили з провідними австралійськими ЗМІ, як-от «SBS», «ABC», «Sydney Morning Herald», «Canberra Times», «9 News», що дозволяє ефективно протидіяти спробам поширення російської дезінформації. Триває кооперація з українськими ЗМІ, які не тільки публікують матеріали про українсько-австралійську взаємодію, а й надають трибуну для коментарів представникам української громади.

Молодь української діаспори активно долучилася до участі в проєкті «GoCamp» в Україні – освітній волонтерській програмі, що передбачає навчання українських школярів іноземних мов. Дехто з них упродовж року викладає англійську в таких українських школах, як «ThinkGlobal Lviv».

Завдяки активній участі посольства вдалося не лише підвищити рівень заходів, які організовує українська громада, а й започаткувати взаємодію з місцевою владою. Наприклад, після спільного відзначення 70-річчя створення Союзу українок Австралії в місті Ковра на 2020 рік було заплановано проведення тамтешніх днів України. У зв'язку з пандемією цей проєкт відтермінували. А, скажімо, участь у мультикультурному фестивалі «Pako Festa» у Джилонзі сприяла куди більшому підтриманню проєктів української громади з боку місцевої влади.

Зауважу, що культурна дипломатія – один з основних напрямів публічної дипломатії, які визначено у відповідній стратегії Міністерства закордонних справ України. Саме вона надає можливість українським дипломатам популяризувати позитивний імідж України у світі, робити її більш привабливою та цікавою не тільки для органів державної влади, а й для пересічних громадян країни перебування, а також наших колег – дипломатів з інших країн світу. Тому Посольство України в Австралії завжди намагається зробити все можливе для достойного представлення нашої культури.

До участі в культурних заходах охоче долучається й усе жіноцтво посольства – співробітниці, дружини колег і, звичайно ж, потужна українська громада в Австралії.

У березні 2018 року в Національній галереї Австралії, що в Канберрі, з девізом «З Україною в серці» провели перший показ українського вбрання. До речі, тоді, коли австралійці святкують День гармонії.

Це була яскрава подія, що вразила не лише запрошених гостей, а й пересічних відвідувачів галереї, котрі опинилися поряд випадково. Кожен національний костюм супроводжувала розповідь про нашу історію і традиції з демонструванням цікавих елементів – весільного калача, великодньої паски, писанок, жайворонків, ляльок-мотанок, які згодом дарували кожному гостеві.

Подія стала незабутньою ще й тому, що як австралійці, так і гості з інших країн світу та навіть добре обізнані в історії національних костюмів українці дізнавалися невідомі досі подробиці й унікальні регіональні особливості технік виконання вишивки та виготовлення різноманітних аксесуарів. До речі, на заході було презентовано й деякі сімейні реліквії членів української громади Австралії – піонерів, котрі прибули сюди наприкінці 1940-х – на початку 1950-х років. Тож їм є чим пишатися.

Українська громада є однією з найяскравіших і найбільш впливових спільнот мультикультурного австралійського суспільства. Гармонійно інтегрувавшись у цій країні, вона зуміла зберегти, примножити й збагатити багатонаціональну культуру Австралії українськими традиціями.

З огляду на успіх нашого дебюту 2019 року ми вдруге організували в Національній галереї Австралії свято української культури зі зворушливим девізом «З маминої скарбниці». Однак цього разу вже за участю музикантів фольклорного ансамблю та майстринь традиційної української випічки.

Такі фестивалі посольство планує щороку проводити в різних містах Австралії, де українські громади матимуть змогу представити справжні вишивані сімейні скарби, які зберігають українці Зеленого континенту.

Позаяк святкування Всесвітнього дня вишиванки традиційно розпочинається саме з Австралії, ми робимо все можливе для успішного його проведення.

На жаль, плани «скоригувала» пандемія, і заходи, заплановані на 2020 рік, було скасовано. Утім іноді обмеження можуть відкрити нові можливості. Наприклад, перший український часопис Австралії «Вільна думка», заснований іще 1949 року, оголосив фотоконкурс «Моя вишиванка».

Потреба святкування віртуально лише розширила «географію» задуму, об'єднавши українців із різних міст Австралії, Бельгії, Йорданії, Словенії, Польщі та України, а фотоконкурс не тільки не набув формальності, а й збагатився свіжими ідеями.

З українським жіночим хором «Сувцвіття» в Сідней, 2019 рік

The Ukrainian national chorus Sutsvittia in Sydney, 2019

Зважаючи на дуже відповідальне ставлення в Австралії до суворих вимог карантину, обмеження в спілкуванні стало для всіх серйозним випробуванням.

За ініціативи Союзу українських організацій Австралії та за підтримання нашого диппредставництва було створено «Віртуальну виставку мистецтв», почесним патроном якої запропонували стати дружині посла.

Результат перевищив найсміливіші очікування. Ми змогли об'єднатися всупереч складним умовам ізоляції. Завдяки цій чудовій ініціативі вдалося відкрити чимало нових талантів, довідатися про інші види творчості, знайти друзів, із якими не випадало нагоди познайомитися раніше. І, як би парадоксально це не було, та саме в ізоляції ми частіше спілкувались і зі старими, і з новими друзями, з котрими познайомилися онлайн у межах проекту.

Приємно, що участь у ньому взяли українці не лише Австралії, а й Бельгії, Канади, Сполучених Штатів Америки та ін. Тому проект, який об'єднав понад тисячу українців, можна справедливо вважати не тільки всеавстралійським, а міжнародним.

Ба більше, після послаблення карантинних обмежень проект не завершився, а перейшов на якісно новий рівень. Відтак цікаві та яскраві проекти успішно розвиватимуть на новоствореній платформі «Віртуальна виставка мистецтв постлокдауну».

Виникла ідея навіть створити мистецьку онлайн-школу, де охочі матимуть змогу спробувати власні сили у фотографуванні, вишиванні, малюванні, писанкарстві, кулінарії тощо. У межах проєкту поміж авторів майстер-класів була й дружина посла.

Наразі готуємо до видання каталог праць, які було презентовано на виставці торік.

За першого ж скасування заборони проводити публічні заходи Посольство України в Австралії спільно з українською громадою Сіднея та Музеєм Українського центру православ'я у квітні 2021 року провели в Канберрі Свято хліба. Презентацію сакральних для українців борошняних виробів було розпочато з розповіді про трипільську культуру й екскурсу в давню історію України. Демонстрування та дегустування всіх обрядових хлібів – весняних жайворонків, великодніх пасок, різдвяної калити, весільних короваїв – супроводжувало представлення основних традицій у щорічному життєвому циклі українців.

Таке святкування в Австралії проводили вперше, тож для багатьох присутніх воно стало справжнім відкриттям України, знання про яку ми поширюємо у світі.

Лише за кілька днів інформацію про Свято хліба й світлини в соціальних мережах переглянули майже 100 тисяч людей. Безліч слів подяки залишили австралійці, наші колеги з інших країн світу, а також українці й українські організації з Індії, США, Канади, Казахстану, Ізраїлю, Росії, Італії та України. Тож іноді й м'яка сила може стати доволі потужною.

Отже, бачимо позитивну динаміку зростання взаємодії між Україною і Австралією. Зелений континент стає ближчим до України. У подальшій двосторонній співпраці ще чимало нових горизонтів.